

Культура 09

12-20-2025

Тиждень #15

Лекція #7.

*Романський та готичний стилі архітектури в Україні
(початок – закінчення)*

Завдання (з книжки *Українська Культура I*):

Прочитати:

Лекція #8.

Вплив ренесансу на українську архітектуру
ст. 166-169
(стара книжка 159-163)

Виконати:

*«Закріплення» на ст. 168 питання 1-8 в книжці *Культура I*.
(стара книжка ст. 161-162)*

ВПЛИВ РЕНЕСАНСУ НА УКРАЇНСЬКУ АРХІТЕКТУРУ

Ренесанс (від французького слова відродження) почався в Італії в 1400-х роках. В архітектурі він позначився значним використанням елементів давньої грецької та римської архітектури, адже представники ренесансу вважали мистецтво давньої Греції і Риму найвищими досягненнями людської цивілізації.

Будівлі ренесансу відзначаються гармонією, спокійністю і зрівноваженістю (балансом) частин будівлі. У них помітні такі елементи давньої грецької та римської архітектури:

- вільностоячі **колони** та **пілястри** (колони вбудовані у стіни будівлі). Пілястри, вікна та двері часто завершені малими трикутними **фронтами**, також вбудованими у стіни будівлі;
- **широкі напівкруглі арки** на дверях, вікнах і т. д. та аркади (ряди колон із арками на верхах);
- **величаві циліндрові куполи**.

Ренесансовий стиль прийшов в Україну у 1500-их роках, тоді коли він поширювався по північній і східній Європі. Велику роль в його поширенні відіграли багаті купці тодішньої України, зокрема чужинці, отрі бажали жити в домах, збудованих на зразок ренесансових будівель Західної Європи. Це був час буйного росту й розбудови міст.

Ряд споруд у стилі ренесансу створили італійські архітектори Павло Римлянин, Петро Борбона, Петро Красовський і інші. Їм довіряли будову навіть українських церков, бо в своїй праці ті майстри гармонійно поєднували елементи ренесансу з традиціями українського церковного будівництва. Ренесансова архітектура поширилася в Україні більше ніж готика, бо вона більше подібна до візантійського стилю архітектури — має центральну куполу, заокруглені форми тощо.

Найкращі пам'ятки ренесансу збереглися у Львові, що був тоді найбільшим містом на території України і важливим торговельним та культурним центром. Після того, як у 1527 році Львів згорів, його перебудували в стилі ренесансу. У центрі Львова, велику площу Ринку оточує ряд розкішних домів у ренесансовому стилі. Найцікавіші серед них — Чорна кам'яниця і Палац Корнякта (також Королівська кам'яниця).

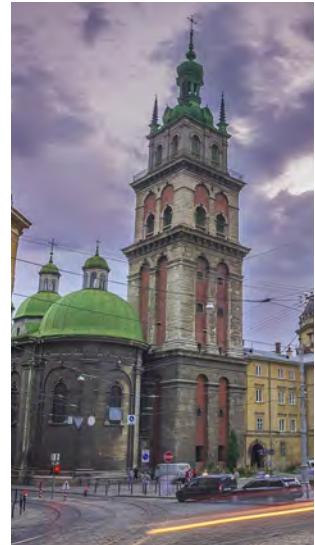
Чорна кам'яниця у Львові

Італійський дворик (подвір'я) палацу Корнякта

Замок у Підгірцях

*Успенська церква і вежа
Корнякта у Львові*

Визначною пам'яткою ренесансу в Україні є ансамбль Успенської церкви у Львові (що стоїть недалеко Ринку). До цього ансамблю входять такі будови:

- вежа Корнякта, що вважається найкращою ренесансовою вежею в Східній Європі,
- Успенська церква (знана в народі як «Волоська», бо була збудована за допомогою волоських господарів Молдавії). У ній бачимо чудове уведення елементів ренесансу (пілястри, аркади, різьблені орнаменти) до типової трибанної української церкви (за зразком дерев'яних церков).
- каплиця Трьох Святителів із фасадом (передній бік будівлі), прикрашеним багатого різьбою.

Впливи ренесансу позначилися також на будові замків. Вони втрачають свій суто оборонний характер і частково перетворюються у пишні палаци (напр. замки князя Острозького в Острозі, Старому Селі біля Львова, Межиріччі і т. д.).

Пояснення слів

аркада — arcade

відродження — rebirth

гармонійний уклад — harmonious ordering

колона — column, pillar

оздоблений — decorated

пілястр — pilaster

ринок — townsquare

трикутний педимент — triangular pediment

фасад — facade, front wall

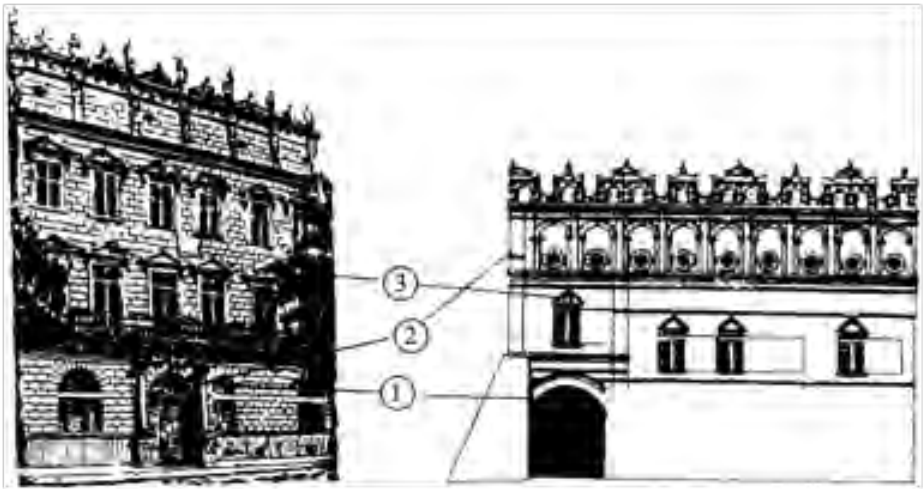
фронтон — pediment

циліндровий — cylindrical

Закріплення 13

1. Що називаємо ренесансом? 1
2. В якій країні і коли почався ренесанс? 1
3. Будівничі ренесансу брали за зразок архітектуру яких давніх народів? 2
4. Назвіть головні елементи, які виступають в архітектурі Ренесансу? 3
5. Чому ренесансовий стиль поширився в Україні більше, ніж готика? 2
6. В яких століттях досягає ренесанс найвищого свого розквіту в Україні? 1
7. В якому місті збереглися найкращі пам'ятки Ренесансу в Україні? 1
8. Назвіть найславніші архітектурні пам'ятки ренесансу у тому місті. 2

Вправа: Вкажіть елементи ренесансової архітектури в будівлях
внизу. Зліва — Дім Корнякта у Львові, праворуч — палата
Острозьких в Ярославі. 3

Вправа: На першому рисунку внизу накреслено ансамбль будівель
Успенської церкви у Львові. У дальших рисунках бачимо їх окремо.
На основі власного дослідження позначить ті будівлі. 3

1. Вежа Корнякта
2. Успенська («Волоська») церква.
3. Каплиця Трьох Святителів.

